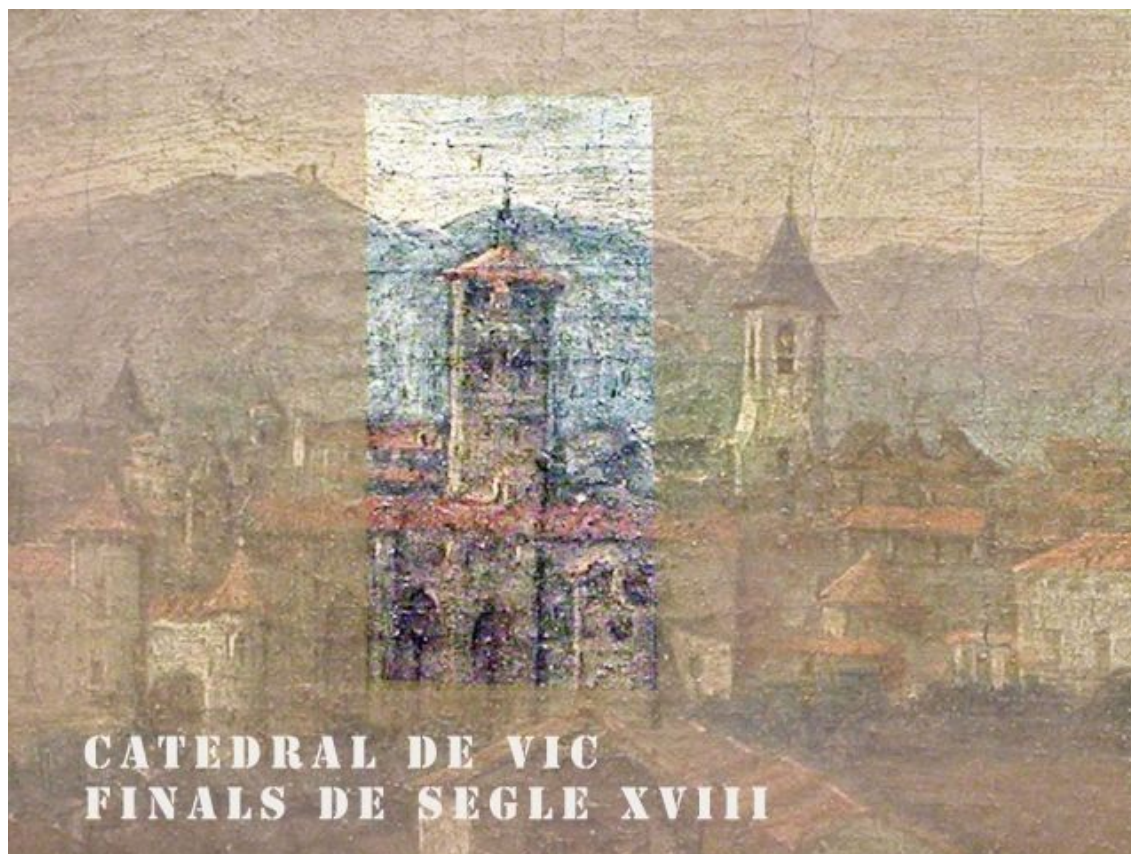

BARRET BARROC EN CAMPANAR ROMÀNIC

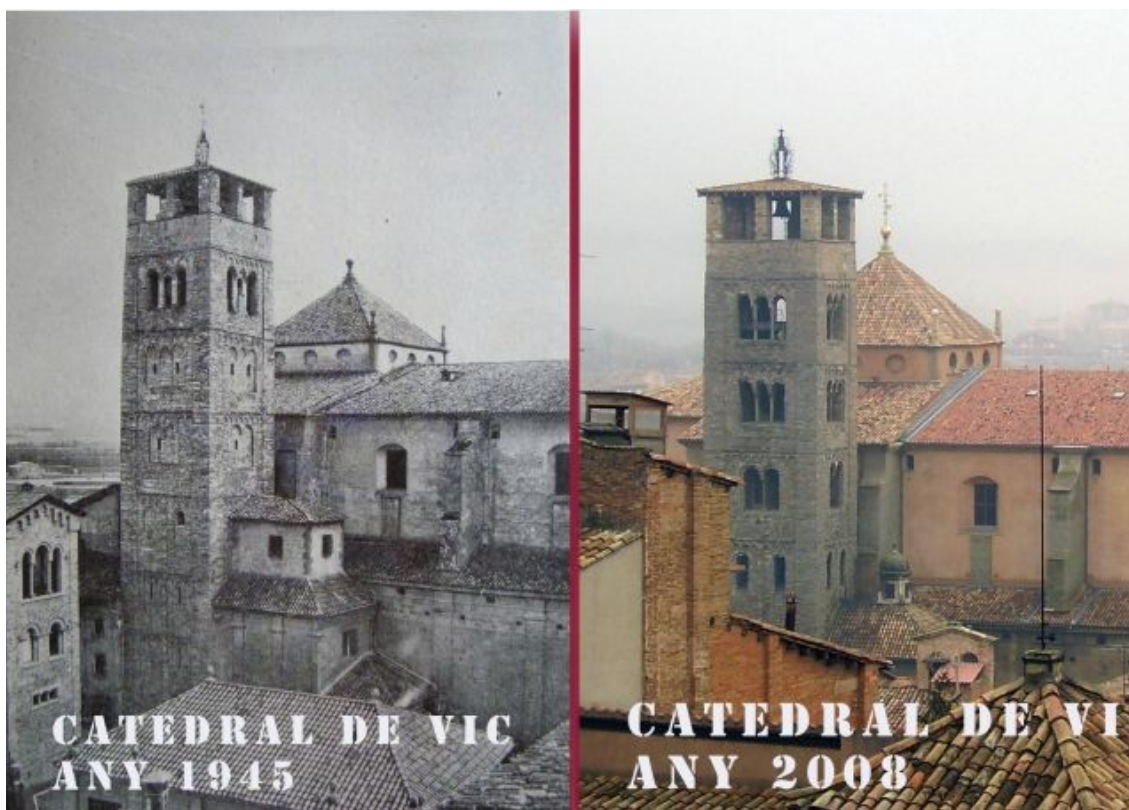

Fa prop de tres anys (**mitjans de 2008*) que el cloquer de la Catedral de Vic, va quedar protegit amb una tanca a la seva base ran dels despreniment de petits fragments a l'angle de tramuntana del seu parament. Ara que s'han reprès les obres del Pla Director de la Catedral iniciat a finals del 2000 sota la direcció de l'arquitecte Rafael Vila, caldrà incidir de manera urgent en la rehabilitació i consolidació del cloquer a fi efecte que la seva contemplació no produeixi cap tipus de riscos ni a vianants ni a visitants.

Les últimes reformes obrades sota els auspicis del romanista i canonge de la catedral de Vic Dr. Eduard Junyent : reforç interior dels murs, obertura de finestres romànics (tapiats l'any a causa dels terratrèmols de 1428), i rehabilitació de la coberta i coronament, s'havien perllongat pràcticament durant quinze anys. L'any 1976 s'emplaçava de nou la campana de les hores al seu lloc i s'ancoraven els ferratges del seny superior dels quarts, amb el penell i la creu.

El que ens crida l'atenció del cloquer de Vic, el de la catedral, és el seu acabament atípic, impropri del romànic. Ho és pels ferratges del cim que sustenten la campana dels quarts, però també, pels vuit immensos finestres escairats de pràcticament 3x3 metres, que permeten sense destorb l'expansió sonora de la campana de les hores. ¿ Seria una sorpresa dir que es pot justificar històricament aquest canvi formal, amb l'enlairament de tot el conjunt, per la voluntat de fer arribar el so de les campanes del rellotge (servei religiós i civil no ho oblidem) fins als

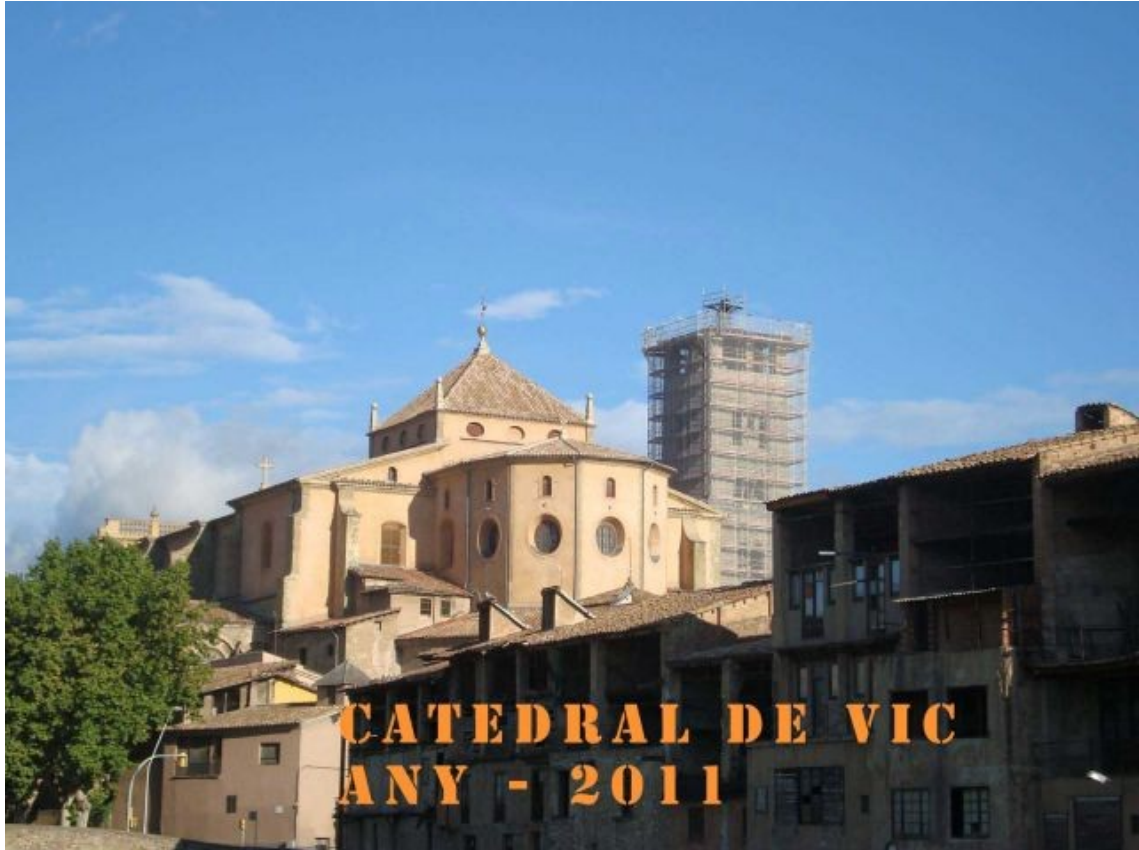
extrems d'una ciutat que a partir de mitjans del XVII i fins ben entrat el segle XVIII, s'expansionava cap al nord de la ciutat pel traçat del nou barri que avui anomenem l'Eixample Morató?.

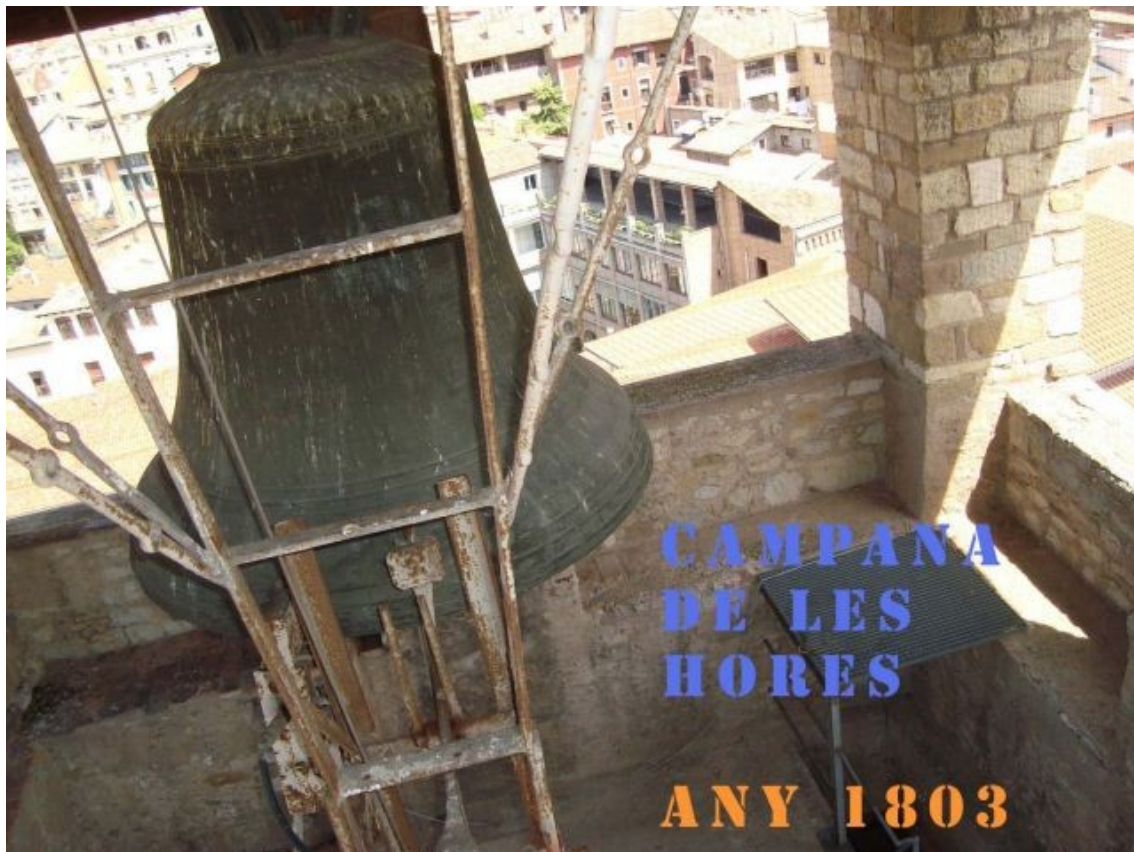
Dels plets i enraonies per tenir un rellotge civil a la Casa de la Ciutat, a la Plaça, amb l'argument insòlit que no arribava la veu del de la Catedral als ravals de la ciutat, se'n podria parlar llargament. Conflicte de jurisdiccions allargat artificialment en el temps per l'oposició del Capítol Catedral que es negava cedir aquest privilegi, invocant vells pactes i ordinacions que comprometien al Consell de la Ciutat al pagament de dues terceres parts per la reparació del rellotge, campanes horàries i jornals del campaner. Un tema que mereix un article apart i que les limitacions d'espai ens aconsellen no esbravar més.

Ens pot sobtar que en la reforma dels anys setanta, (**finalitzada l'any 1976*) no s'hagués assajat de retornar el vell cloquer al model original romànic, desproveint-lo d'aquestes immenses obertures escairades i rebaixant alguns metres el coronament . El Dr. Junyent amb els tècnics de la Diputació que l'assessoraven en aquells moments, s' haurien plantejat un possible "retorn als orígens" -arquitectònicament parlant- però declinaren per dos motius: No hi havia un model segur de la forma original. Copiar Ripoll o St. Martí del Canigó amb els seus cloquers emmerletats, era seguir una via errònia que ja s'havia produït a finals del XIX; clarament en el cas de Ripoll, on a pesar de l'existència de documentació gràfica, s'optà -sota el parer de l'arquitecte barceloní Elies Rogent- per un acabament més romàntic que romànic. L'altre raó de pes, la que s'imposà finalment a Vic, consistí en mantenir la fidelitat vers aquella estructura

formal que la història havia propiciat. Un model , el d'avui, observable en els dibuixos i gravats. Els més antics, de mitjans del segle divuitè

Una nota personal de l'il·lustre canonge signada el mes de desembre de 1976, ens dona detalls sobre el procés de restauració “ *el cloquer romànic del segle XI acabava en l'ampit corresponent a la part alta i no hi havia indicis de com va quedar resolta la coberta a teulada a quatre vessants com a Casserres i Tavèrnoles, probablement amb volta de cúpula...*” Es per això que finalment com ens acaba replant Eduard Junyent s'optà per refer l'estructura coneguda, la que havia prevalgut, amb poques variacions, des de finals del XVII, principis del XVIII:

“S’imposava doncs no canviar la silueta de la part alta del campanar tornada a l’època barroca que va configurar-la.... s’ha tingut especialment en compte (finalment) que s’expressés en aquella estructura de factura barroca dintre la silueta viscuda pels vigatans”. Així es tancava un dubte i es donava una sol·lució arquitectònica de cara a l’immediat futur.

Curiosament la campana dels quarts, allotjada al gabial barroc superior de teulat, consta fabricada a Olot per Miquel Coromina l’any 1724. Datació patrimonial segura que confirma totes les hipòtesis de l’estructura que ens ha arribat.

Com desitjaríem, aprofitant l'actual i necessària rehabilitació, que més enllà de la tasca peremptòria d'assegurar alguns carreus de la torre, les teules del carener i rehabilitar el gabial barroc superior, es produís una dissimulació dels embigats sota coberta, reproduïts fa trenta cinc anys amb bigues de ferro, que, substituïts amb caironats de fusta o folrats simplement, donarien, des de la perspectiva de l'observador un impacte visual més genuí i respectuós del conjunt. Un interior, que a mode de comunidor barroc, d'on sembla prendre model, va quedar aclarit per aquestes grans obertures, que abans de la darrera reforma quedaven dissimulades per les massisses encavallades encreuades que sostenien la campana de les hores, estrenada l'any 1803, ran de la consagració del nou edifici neoclàssic. Amb el desmuntatge i supressió dels antics embigats de roure, a banda de minvar ressonàncies a la campana (*) major es donà excessiva llum a un interior sota teulada, abans molt més reclòs degut als congrenys que sostenien tot el grup. Potser seria oportú que en ocasió de l'actual intervenció, s'ajustessin algunes de les "imperfeccions" de detall de la darrera reforma . L'ocasió, ara que passa, bé que s'ho val.

Miquel S. Cañellas (publicat a REVISTA VIC, juny de 2011)

En el seu moment els Campaners de València va fer públic el seu informe i les conclusions sobre la reforma del campanar de la Catedral de Vic duta a terme entre els anys seixanta setenta. Reforma arquitectònica que no va tenir en compte aspectes com el sòl, la ressonància i la disposició de les campanes. Un informe que en aquests moments té tot el seu sentit tornar a rellegir a fi efecte que no es tornin a repetir intervencions fallides com ara fa 30 anys i que en la mesura del possible puguin corregir-se alguns errors del passat recent. N'ofereixo alguns extractes. L'informe complet el podeu llegir en aquesta mateixa Web.

Font: Inventari de les campanes Catedral de Sant Pere - VIC (CATALUNYA)

- *Les diverses actuacions arquitectòniques recents, que busquen la consolidació de l'edifici, no tingueren en compte les necessitats acústiques del campanar, ni les tècniques de les campanes. Les dues campanes majors conserven tant els jous de fusta com els capçals de pedra, i fins i tot una d'elles conserva tant el braç de ferro com el topall per deixar la campana "a seure", és a dir boca cap a dalt. Altres jous de fusta, de les campanes menors, es troben desmuntats per la sala.*

En 1989 les campanes es trobaven de la mateixa manera que les vam trobar en 2004. Probablement per motius arquitectònics i per congruïr l'edifici, sembla que van modificar la distribució interna del campanar, afegint un sòl apenes un metre i mig per baix de les grans bigues de les campanes.

Per motius desconeguts, aquestes bigues, probablement tan antigues com el campanar, i de grans dimensions, es van escapar en un extrem, recolzant-les sobre una petita estructura de bigues de ferro, que té valor sustentant però no dinàmic, és a dir que serveix per a suportar l'extrem de les bigues, però que no permet el moviment de les campanes. També s'hi va afegir un altra estructura metàl·lica, de la que pengen les quatre campanes intermitjtes, dismuntant-les dels seus jous de fusta originals. La ubicació de les campanes impedia el moviment d'una de les dues campanes majors, que encara conserva el jou de fusta i pedra original.

La ubicació de mecanismes auxiliars front a l'altra campana gran, així com la disposició del sòl i altres limitacions, impedeixen igualment la possibilitat de tocar aquesta campana, que conserva tota la seva instal·lació original, a la manera catalana.

Igualment s'hi havia afegit el conjunt de dues campanetes del rellotge, abans ubicades a l'interior del temple, i de sonoritat molt aguda, conservant la seva instal·lació i fins i tot la petita biga de fusta de la qual penjaven, ubicant-les junt a les altres campanes menors del campanar, però sense hi afegir cap mecanisme manual o mecànic per tocar-les.